

3. *Waerschouwinge, dat niemant mits den Oorloge vanden Coninck van Portugael tegens Spangien, sich wervordere na Spangien te waren sonder Paspoort. In date den twee-en-twintichsten Juny 1582.*

Alfoo Sr Piero d'Or, Ambassadeur van Don Anthonio, Koninck van Portugael, Algiebes, &c. neffens den Hertoge van Brabant, by Missive vanden vijftienden dach Junij vijftien-hondert twee-ende-tachtich, aen 't Hoff van Hollandt versocht heeft, te doen kundigen ende publiceren in allen Steden ende Plaetsen, onder de Jurisdicte vanden voorz Hove staende, seeckere verklaringe vande oorfaecken ende redenen, die den voorz Coningh van Portugael beweeght hebben, d'Oorloge te voeren te Water ende te Lande tegens den Coningh van Castilien, ende allen den geenen die hem hulpe ofte bystant doen, ofte doen sullen, in wat manieren dattet soude mogen wesen, op dat niemant daer van ignorantie en pretendere, oft van sijn Scheepvolck beschadicht worde, varende op Spangien sonder Paspoort vande Gecommitteerde des voorschreven Konings van Portugael: Ende dat mijn Heeren de Staten 's Lants van Hollandt, op den eenen-twintichsten der voorz Maent, naer voorgaende deliberatie ende communicatie metten Gedeputeerden van Zeelant, door Meeſter Pieter vander Meer, Pensionaris der Stede van Delft, onsen Mede-broeder in Rade Meeſter Joos de Menijn, aengedient hebben, dat hare meeninge ende intentie was, dat men de selve publicatie doen soude by forme van Waerschouwinge, niet op den name vanden voorz Coningh van Portugael, maer vande Excell. vanden Prince van Orangien, als sijne Excellentie ghedefereert zijnde de Hooge Overigheyt over Hollandt, Soo heeft 't voorz Hoff gheordonneert, dat hier van Notule gehouden, ende de voorz publicatie ende Waerschouwinge, gedaen worde inder voegen als hier naer volght.

WILHELM by der gratie Godts Prince van Orangien, Grave van Nassau, ende als hebbende de Hooge Overigheyt ende Regeeringe der Landen van Hollandt, Zeelant ende Vrieslant, den eersten geswooren Exploiteur van

der Kamere vanden Rade in Hollant hier op versocht, Saluyt. Alfoo Don Anthonio Koninck van Portugael, voorgenomen heeft Oorloge te voeren te Water ende te Lande jegens den Coningh van Castilien, ende te beletten ende krencken allen den geenen die in eenige manieren den voorschreven Coningh van Spangien sullen willen helpen ofte bystant doen met Victualie, Krijghs-rustinge, gelt, ract ofte andersints: Tot welcken cynde den voorschreven Coningh van Portugael toegelaten, ende wel uytdruckelijcken bevolen heeft, alle sijn Krijghs-luyden soo te Water als te Lande, te besteden ende alle vyantlijke daet te ghebruycken, jegens allen den geenen die sullen Koopmanschap doen ofte handel dryven met de Onderfaten ende houdende de parthyc vanden voorschreven Coningh van Spangien ende sijne Aenhangers, sonder behoorlijke Brieven van Paspoort, ghelijck al 't selve breeder begrepen is by de verklaringe vande oorfaecken ende redenen, die den voornoemden Coningh van Portugael beweeght hebben, de Wapenen aen te nemen tegen den voorschreven Coningh van Castilien, op den vijftienden dach van Mey lesleden in druck uytgegaen. **S O O I S T**, Dat wy U autoriseren mits desen, allen onsen goeden ende ghetrouwen Ingesetenen van Hollandt ende Zeelant, hier van te waerschouwen ende verwittigen, op dat sy varende op Spangien, ende handelende mette Onderfaten ofte Aenhangers des Konings van Spangien, sonder Paspoort als vooren, by 't Krijghs-volck des voorschreven Konings van Portugael op Zee niet aenghehouden ende beschadicht en worden in haer Persoonen, Schepen of goederen. Gegeven onder 't Zegel van Justitie hier op ghedruckt in Placate, den twee-en-twintichsten Junij Anno vijftien-hondert twee-ende-tachtich. Onder stondt gheschreven, By sijne Princelijcke Excellentie. Ter Relatie vanden President ende Raden over Hollandt, Zeelant ende Vrieslant. Ende was onderteyckent, *B. Ernst.*

4. *Placaet, Beroerende dat men den Vyandt geen toevoer en sal mogen doen van Victualien, Munitie van Oorloge, als anders. In date den 23 Martij 1583.*

WILHELM by der gratie Godts Prince van Orangien, Grave van Nassau, &c. Als hebbende die Hooge Overigheyt ende Regeeringe van den Lande van Hollandt, Zeelant ende Vrieslant, den eersten geswooren Exploiteur vander Kamere vanden Rade hier op versocht, Saluyt. Alsoo tot kennisse vande Generale Staten der geunieerde Nederlanden, ende d'onse is gekomen, dat niet tegenstaende by verscheyden Ordonnantien, ende oock noch onlanghs is verboden mette Vyanden van dese voorschre-

ven geunieerde Nederlanden, ende den Persoonen ende Steden onder hun gebiet wesende te handelen, ende insonderheyt hun egeene toevoer te mogen doen van Victualie ende Munitie van Oorloge, diversche Persoonen soo Ingesetenen deser voorz Landen als andere, door gierigheyt haerluyder eygen profijt ende gewin meer achtende, dan 't ghemeene welvaren vanden Lande, hen vervorderen Victualie ende Munitie van Oorloge te senden op Calais inde Riviere vande Somme, ende de Havenen daer ontrent gelegen, niet tegenstaende syluyden wel weten dat de selve Munitie van Oor-

Oorloge ende Victualie aldaer niet en worden ghebruyckt ofte geconsumeert, maer dat vande selve Havenen, wescnde soo naer den Landen ende Steden onder het gebiet vanden Vyant gelegen (overmits by de Majesteit vanden Coninck van Vranckrijk verboden is eenige Victualie vanden gewasse van sijnen Coninckrijcke uyt sijne Landen naer Arthoys ofte Henegouwen te voeren) voorts de voorz Victualie ende Munitie van Oorloge komende uyt dese Landen tot den Vyant ghevoert worden, waer door de Oorloge ghevoert, den Vyanden middelen van onderhout gegeven, ende de voorz voorgaende Ordonnantie onvruchtbaer ende illusoir worden gemaect, daer ter contrarie, in gevalle sulcks verhoert, ende dies aengaende voorsien werde, de Vyanden eer t'ondergebracht souden worden, ende de Landen ende Steden die syluyden nu houden onder hun gebiet, naer noot bedwongen hun te voegen met d'andere geunieerde Provintien ende den Generale Staten voornoemt, daer deur men oock soude gheraecten tot eenen goeden eynde van dese lastige ende sware Oorlogen. **S O O I S T**, dat Wy, begeernde soo veele het moghelijk ende in ons is, daer inne te voorsien, tot gemeene welvaren vande voorz geunieerde Landen, hebben omme de voorz ende andere merckelijcke redenen, den Generalen Staten, ende ons daer toe moverende, by advijse ende deliberatie vanden Staten der selver Landen, ende hier op ghehoort die vanden Rade Provinciael in Hollant, wel scherpelijcken bevolen, geordonneert ende ghestatueert, Bevelen, ordonneren ende statueren mits desen, dat niemant van wat state, qualiteyt ofte conditie hy zy nae de publicatie van desen totten laetsten May toekomende, en sal mogen voeren nochte transporteren, nochte doen voeren ofte transporteren mede uyt dese Landen van Hollant, directelijck ofte indirectelijck, 't zy by Licenten ofte andersints naer den Vyandt, den Steden ofte Plaetsen by hun geoccupeert, nochte oock op de Havenen van Calais, de Riviere vander Somme, op andere Havenen ofte Kusten tusschen dese Landen ende de Havenen van Diepe toe exclusys gelegen, eenige Munitie van Oorloge, nochte oock eenige Victualie, namentlijk eenich Koorn, Tarwe, Haver, Gerste, ofte diergelicke Victualie, Vleesch, Harinck ofte andere Visch, versch gegesouten ofte drooge, Boter, 't zy soet ofte andere, Kaes, Zout, 't zy grof ofte wit, Wynen, 't ware Kin-

sche, Fransche ofte Spaensche, nochte oock Olye, vette ofte soete, Zeep, Huyden gesouten oft droogen, op de verbeurte vande geene die contrarie doen souden van lijfen goet, soo wel de Schippers, Wagenluyden die d'elve Munitie ende Victualie tot den Vyant ofte naer de voorz Havenen sullen bevonden worden te voeren ofte ghevoert te hebben, contrarie dese, als den Coopluyden diese derwaerts sullen seynden ofte doen voeren, ende d'Officiers, Capiteynen vande Schepen van Oorloge, die door corruptie ofte collusie bevonden sullen worden den voorz toevoer niet belet, ende de Contraveuteurs van dese onse Ordonnantie ende Placate niet aengehaelt ofte gestraft te hebben, sullen boven de verbeurte van hun Ampten ende Officien noch arbitralijcken naer den eyfch ende gelegentheyte van hun misdaden ghestraft worden, t'appliceren het voorschreven goet, dat ter cause voorschreven verbeurt sal worden, d'een derdendeel tot profijte vanden Aenbrenger, een ander derdendeel tot profijte vande Officier die d'executie doen sal, ofte den Schepe van Oorloge, die de selve goederen aenhalen sullen, ende 't resterende derdendeel tot de gemeene saecke. Blyvende niet te min de voorgaende Ordonnantie van metten Vyanden niet te handelen, ofte hen eenige toevoer te doen in heur vigueur, ende geheel naer den teneur der selver. Ende op dat van dese onse jegenwoordige Ordonnantie ende verbodt niemant ignorantie en pretendere, Ontbieden ende bevelen Wy u desen jegenwoordigen te kondigen ende publiceren alomme binnen den Steden ende Plaetsen van Hollandt, daer men ghewoonlijk is uytroepingende ende publicatie te doen. Ende tot onderhoudenisse ende observatie van dien procedeert ende doet procederen tegens den Overtreders ende ongehoorsamen by executie vande penen ende amendes boven verklaert, sonder eenige gratie, faveur, gunste ofte dissimulatie, ten ware middeler tijt met goede kennisse van saecken anders daer inne worde voorsien ende gheordonneert. Ghegheven inden Hage onder 't Zegel van Justitie, hier op ghedruckt in forme van Placate, den drien-twintichsten Martij Anno vijftien-hondert drie-ende-tachtich. Onder stont gheschreven, By sijne Princelijcke Excellencie. Ter Relatie vanden President ende Raden over Hollant, Zeelant ende Vrieslant. Ende was onderteeckent, *I. de Woerden.*

5. Placaet ende Ordonnantie, vande Staten van Hollandt, daer by

allen toevoer van leestochten ende Koopmanschappen, naer de Steden ende Landen vanden Vyandt wort verboden, ende metten selven eenige correspondentie te houden. In date den 27 July 1584.

DE Staten van Hollandt, Allen den geenen die dese Brieven sullen sien oft hooren lesen, Saluyt ende dilectie. Alsoo men bevint dat door de groote menichte van Eetwaren, Victualie, Ammunitie van Oorloge, ende andere Waren ende Koopmanschappen, die uyt de geunieerde Landen ghevoert worden naer andere omleggende Koninckrijcken ende Landen, niet alleen hier groote dierte veroorsaect, tot laste vande schamele Ingesctenen vande selve gheuni-

eerde Landen, maer oock den Vyant door middel van dien ghespijst ende van alle nootlijckheden voorsien wort, d'Oorloge gevoedet, ende den Vyant middel gegeven om hem in 't Velt inden Leger voor den Steden van dese Landen ende elders t'onthouden: Sulcks dat niet alleene tegens allen toevoer totten Vyant, Steden ende Plaetsen onder sijn gebiet oft hem toegedaen wescnde, maer oock tegens alle communicatien metten Vyant, sijne partye houdende, oft eenige Ingesctenen vande voorz